

Kompromisni predlog Direktive o monitoringu in odpornosti tal

Evropska komisija je objavila predlog Direktive o monitoringu in odpornosti tal (v nadaljnjem besedilu: predlog), dne 5.7.2023. Države so predlog Evropske komisije v pogajanjih na Svetu EU deloma spremenile in se sporazumele o kompromisu, ki je bil letos sprejet na Svet EU za okolje, 17. junija. Pričela so se že pogajanja v okviru dialogov, med Svetom EU, Evropskim parlamentom in Evropsko komisijo. Torej, v tem trenutku Direktiva še ni sprejeta.

Predlog direktive naslavlja tri ključna področja:

- monitoring in oceno zdravja tal;
- trajnostno upravljanje s tlemi in
- upravljanje onesnaženih območij.

Nanaša se na vsa tla, ne glede na vrsto rabe tal. Glavni cilj predloga je vzpostaviti okvir za monitoring tal, ne glede na rabo, po vsej EU ter na ta način začeti vplivati na možnost izboljševanja zdravja tal, kot tudi začeti obravnavati vse vidike degradacije tal. Na EU ravni je treba stremeti k namenu, do leta 2050 doseči zdrava tla.

Zdrava tla bodo med drugim lahko prispevala k zdravju ljudi, preprečevanju in blažitvi posledic podnebnih sprememb, povečanju odpornosti proti naravnim nesrečam in zagotavljanju prehranske varnosti.

Monitoring in oceno zdravja tal

Monitoring tal bo temeljil na podatkih o tleh na ravni EU, podatkih držav in zasebnih podatkih. Za izvajanje monitoringa tal bo morala država na celotnem ozemlju določiti okrožja tal, za katera bodo odgovorni pristojni organi. Sestavljena bodo iz osnovnih enot tal. V slednjih bodo morale države določiti vzorčna mesta, kjer se bodo odvzeli vzorci tal za izvedbo analiz in določitev deskriptorjev za tla. Monitoring tal prekritih z neprepustnimi materiali (npr. pozidana) in uničenih tal pa bo le na ravni okrožij. V predlogu direktive so predpisane tudi metodologije za vzorčenje in izvedbo analiz za določitev deskriptorjev tal.

Zdravje tal se bo ocenilo glede na posamezen vidik degradacije tal na podlagi kriterijev, t.i. neobvezujoče trajnostne ciljne vrednosti in operativne sprožilne vrednosti.

Trajnostno upravljanje s tlemi

V okviru trajnostnega upravljanja s tlemi, bo morala država določiti trajnostne prakse upravljanja s tlemi in regeneracijske prakse, ki jih bo postopoma uvajala na tleh. Poleg tega, bo morala določiti tudi prakse upravljanja, ki negativno vplivajo na zdravje tal in ki naj bi se jih upravljalci s tlemi izogibali.

Določeno je tudi kaj mora država upoštevati v primeru nove pozidave in uničenja, npr. čim manj pozidave na nepozidanih tleh; ponovna uporaba že obstoječih pozidanih tal; pozidavo in uničenje tal izvesti na način, da so minimalni vplivi na tla.

Upravljanje onesnaženih območij

Država bo morala opredeliti in raziskati potencialno onesnažena območja. Ugotoviti bo treba tveganja za zdravje ljudi in okolje, jih upravljati in obdržati v okviru sprejemljivih ravni. Država oceni stopnjo tveganja za zdravje ljudi in okolje in določi postopnost glede identifikacije območij, raziskave in ocene tveganja.

Sanacija onesnaženih območij bo potekala po načelu onesnaževalec plača tako, da stroške nosijo znani povzročitelji onesnaženja.

Država bo morala vzpostaviti register onesnaženih in potencialno onesnaženih območij, ki bo odprt za javnost.